

Alex Casanovas: "Necessitem que l'esperit també tingui temps per gaudir d'altres coses que no siguin treballar o pagar el pis"

El conegut actor presenta a Figueres 'Passejant amb Santiago Rusiñol', un monòleg que recupera textos poc coneguts de l'artista modernista i reivindica la vigència de la seva mirada sobre l'art i els creadors

Com ho porta això de fer bolos pel país? Molt bé. És bonic fer teatre a llocs on la gent no es pot desplaçar per anar a Barcelona. Aquí els l'hi portem a casa i és un plaer. Almenys per als que tenim una edat i som d'una generació. Jo recordo que, després de fer temporada, el que em feia més il·lusió era anar a fer bolos per Catalunya i poder portar la teva feina a tot arreu. En certa manera, també dona sentit a la professió. És clar. A vegades no n'hi ha prou de fer una temporada, l'espectacle té més vida fora d'un teatre estable a Barcelona i s'ha de poder ensenyar i la gent ha de tenir l'oportunitat de poder-lo anar a veure a prop de casa seva, que no hagi de tenir una hora i mitja o dues de desplaçament. Entenc que se'ls faci una mica de pujada, doncs, fem-ho a l'inrevés. Si la muntanya no ve, doncs nosaltres anem cap a la muntanya. En aquesta ocasió ho fa amb un monòleg. Com sorgeix Passejant amb Santiago Rusiñol? És curiós el recorregut que ha tingut aquest espectacle perquè ve d'una proposta de la Fundació Josep Pla de Palafrugell, d'un cicle de lectures dramatitzades que vam fer fa ja un parell d'anys. Jo hi vaig poder participar i vam veure que allò podia tenir un recorregut. Aleshores l'Ateneu de Premià de Dalt, des de la Societat Cultural Sant Jaume, va apostar per fer un festival d'art tradicional i popular, que es diu Festival Franquesa i del qual ja han fet la cinquena edició. Van pensar que això podia ser un projecte de creació i vam estar combinant aquests textos, que havia fet a la lectura dramatitzada, amb la participació d'una ballarina i d'un coreògraf, és a dir, vam intentar ajuntar aquests dos llenguatges, el del text i el de la dansa, a partir de la interpretació que sortia dels textos de Santiago Rusiñol. Així, és un espectacle de creació que no tenia un propòsit d'anar més enllà, però que va funcionar molt bé, i, des d'aquest treball de creació, la Societat Cultural Sant Jaume va decidir que hi apostava i en feia una producció pròpia. Amb l'Emma Escolano, que és la directora de l'espectacle, vam fer una dramàtúrgia donant lloc a un projecte que dura uns cinquanta-cinc minuts i que ens ensenya uns textos, potser desconeguts, de Rusiñol, a qui se li coneix més tota l'obra dramàtica de teatre i la seva pintura. Són quatre textos que ell anava escrivint i recollint en un volum que també es diu Fulls de la vida, i altres coses. Aquests textos s'acaben amb unes màximes i amb uns pensaments que també feia ell, que eren una mica com de crítica irònica a tot el que veia al voltant. Com està funcionant? Molt bé, perquè de cop i volta veiem un Santiago Rusiñol diferent. Veiem una descripció, per exemple, del Pati Blau, del quadre que ell té, però feta des d'un punt de vista de narrador, i és fantàstic com aconsegueix transmetre totes les sensacions que tu tens quan pots veure aquell quadre. A més a més, et dona una història, un antecedent i un després d'aquella peça. És sorprenent com aconsegueix enganxar-te amb la facilitat que té a l'hora de descriure, amb la seva punteria per descriure sensacions i emocions. Era un Rusiñol gran el que va escriure aquests textos? No gaire, perquè a Fulls de la vida pots trobar textos de quan ell se'n va anar cap a París, quan tenia uns 28 anys i ja anava escrivint tot allò que veia. De vegades són textos molt curts, altres els desenvolupa una mica més. Hi ha una mica de tot. Hi ha una cosa que ens agrada molt i hem volgut mantenir, que és el discurs sencer que fa a la Tercera Festa Modernista, al Cau Ferrat. Què interessa d'aquest discurs? Hi ha una reivindicació de l'art i dels artistes que curiosament continua sent vàlida avui dia, continua sent absolutament vigent tot el que diu. I és fantàstic perquè potser és un tros que sembla més feixuc, però està escrit d'una manera i està reivindicant una sèrie de coses que són completament actuals. Com ara? Hi ha un moment del discurs que diu: "El poble que no estima els seus poetes ha de viure sense cançons ni colors, cego

d'ànima i de vista". És fantàstic. Necessitem algú que ens faci veure la vida d'una altra manera, que no només "vinga, vinga, anem a treballar, anem a la feina, anem a poder pagar el pis...". No, necessitem que l'ànima, que l'esperit també pugui gaudir d'altres coses i tenir aquest temps per gaudir-les. També que l'artista pugui viure del que fa. Evidentment. Aquí fa una crítica també a tota una burgesia que de cop i volta va pujar i eren aquells nous rics que es dedicaven a comprar només per poder ostentar, però sense tenir cap mena de criteri. En aquest punt, també renya bastant dient: "L'art per l'art ha mort per donar lloc a l'art cromo, a l'art barato, a l'art il·lustrat, que és el que entén aquesta democràcia de l'art". Si ho veiés ara. Cert, n'hi ha ben pocs que hi apostin realment. La situació de l'artista, del creador, és ben delicada en aquest país. Sí, i el creador encara ho té més fotut que els intèrprets. Jo no soc creador, jo soc artista perquè em dedico a una activitat artística, però soc un intèrpret, soc un actor. Però aquell que es trenca les banyes per idear una cosa, per tirar-la endavant, aquest és el creador que té una incertesa encara molt més gran. Perquè, al capdavant, quan ens diuen, m'agradaria que fessis aquest personatge en aquesta obra, en aquesta pel·lícula, en aquesta sèrie, perfecte, nosaltres ens dediquem a estudiar aquest personatge i tirar-lo endavant. Però hi ha hagut algú que primer ha estat rumiant sobre què escric, què faig, què vull dir, de quina manera, quins personatges hi poso, i aquest hi dedica molt més temps que el que després hi dediquem els que ho ensenyem davant del públic. Que no vol dir que els intèrprets no ho tinguem pelut, perquè les coses no estan, malauradament, encara normalitzades del tot. Encara no hem recuperat aquell circuit que hi havia de bolos i de gires per Catalunya, no només per tot l'Estat, sinó per Catalunya, que hi havia abans de la crisi econòmica. Estic parlant dels anys 2012 a 2014, quan va baixar gairebé un 50% tota la feina que es feia fora de Barcelona, que era el que donava vida, també, a moltes companyies i moltes produccions. I no només als que estaven a Barcelona, sinó també a tota la resta de companyies, ja sigui de dansa o teatre, que han estat creant importants espectacles arreu del territori. I cada vegada això ha anat baixant més i és més difícil. Fa un parell d'anys vostè donava una dada esgarrifosa, que el 72% de la professió vivia sota el llindar de la pobresa. És que hi ha gent que potser ha cobrat 3.000 euros l'any de la seva feina d'actor-actriu o de ballarina, que són dades que tenim des del sector. I quina sortida tenen? Doncs et busques la vida amb altres feines que la majoria de vegades no tenen res a veure amb allò per al qual t'has preparat, amb allò que volies fer i vols tirar endavant. En certa manera jo hi veig molt de coratge i molta passió per voler continuar, però no sé si la vocació compensa. Sempre he dit que, en el meu cas, jo he tingut la sort de treballar en allò que m'agrada. Per tant, es barreja molt el que és la vocació, la feina i guanyar-te la vida. Potser a vegades això ens va en contra perquè acceptem les coses en qualsevol condició i, d'altres, també ens va a favor perquè malgrat tot tires endavant amb aquella idea en què creus i per la qual apostes, encara que t'ho hagi proposat un altre. Però si creus que és bo, dius: "Vinga, va, anem a jugar-hi tots". A vegades nosaltres mateixos ens confonem i ens creiem que som productors quan només som treballadors, però és que és molt difícil separar-se'n perquè el que vols és, primer, que vagi bé, que ho pugui veure molta gent i que tots en puguem viure dignament. En el cas de Passejant amb Santiago Rusiñol, no sé si s'havia apropiat tant a la figura d'aquest autor. L'espectacle li ha permès descobrir aspectes nous sobre ell? La veritat és que havia llegit els seus textos de teatre, però no m'hi havia preocupat gaire. I sí, realment, he descobert un home que té una capacitat gairebé de disseccionar les coses quotidianes d'una manera meravellosa, que t'enganxa com explica les històries, per desgraciades que siguin. Perquè el que sí que li he vist és que moltes coses que siguin optimistes, tampoc no n'escrivia. Sempre hi ha una retransmissió. Ell mateix ho posa en el pròleg de Fulls de vida. Diu: "Potser us sorprendreu perquè no hi ha gaire bons records o gaires bones històries, però, pel que sigui, la memòria recorda més aquelles coses que no ens agraden tant que no pas les que són millors". De fet, n'he trobat ben poques que acabin d'una manera optimista, però sí que té una capacitat de jugar amb la ironia, amb el sarcasme, amb l'humor, on les va fotent, també. Creu que és un autor que encara pot dialogar amb la gent del segle XXI? Jo crec que li costaria molt estar-se callat i no dir segons què. També és cert que Santiago Rusiñol va ser un d'aquells artistes que, per sort per a ell, tenia les esquenes una mica cobertes. La seva família tenia fàbriques de filatures i el negoci anava bé. Ell va poder renunciar a la part de negoci que li tocava, deixant-la al seu germà gran, però a canvi que ell tingués un sou que pogués anar fent. Això no vol dir que visqués amb grans luxes, però sí que sabia que, si les coses no anaven gaire bé, ell tenia les esquenes una mica cobertes i això li permetia anar a París, per primera vegada, amb tres companys més, però sabent que podia tornar a casa. El que passa és que Rusiñol

també era bo fent la feina que feia i ho va saber aprofitar. N'hi havia molts d'altres que no van tenir aquesta sort, que no tenien les esques tan ben cobertes i llavors ho passaven pitjor. En el seu cas, ell va saber treure'n profit, d'això. És a dir, no arrenyar-se i deixar-me fer, sinó criticar la burgesia d'on ell venia, en certa manera, per via familiar, i criticar els que no apostaven prou per l'art i pels artistes. Ell, com molts altres creadors del seu temps, ha quedat una mica oblidat quan encara té molt a dir. Això ens passa una mica en aquest país nostre. Malauradament no ens en fem prou ressò i no valorem prou la tasca d'algú que ha sobresortit en algun moment. Al contrari. Sempre ens preguntem com pot ser que hi hagi tants actors i actrius que se'n vagin a Madrid. Doncs, ara, pel que sigui, Madrid s'ha convertit en un centre de producció audiovisual i teatral, sobretot de teatre musical, on la majoria d'actors i actrius protagonistes venen de Catalunya. També els nostres tècnics se'n van moltes vegades a Madrid a treballar perquè hi ha més feina, més oportunitats. Això no vol dir que ara no se n'estigui fent, a casa nostra, però vol dir que allà hi ha més oportunitats per fer-ho. I a Catalunya? De mica en mica, les produccions de TV3 tornen a tirar una mica endavant, però no hi ha el nivell de producció que hi havia als anys 90 o principis del 2000. Cal creure-hi i apostar-hi. Evidentment que la cultura depèn de la inversió privada, però també de la pública que, és veritat, fa uns anys s'està posant una mica les piles, potser, i em sap greu dir-ho, gràcies a la Covid, quan hi va haver una aposta de les diferents conselleres que han anat apostant per aconseguir aquest 2%, com a mínim, dels pressupostos destinats a Cultura, intentant donar suport a la indústria audiovisual i de les arts escèniques. Ara el que necessitem són llocs per exhibir, produccions que puguin veure la llum fàcilment, no només que ens convertim en un plató de rodatge. La cultura encara necessita aquest suport.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/cultura/2026/10/12/alex-casanovas-necessitem-l-esperit-tambe-tingui-temps-gaudir-altres-coses-no-siguin-treballar-pagar-el-pis-135242530.html>